

Apropar-se als clàssics des de la modernitat

Dv, 9/09/2011 per Teresa Forcades...

[Un Manament Nou](#)

El repte no és simplement el de presentar de manera comprensible per a avui les veritats de sempre. Aquesta - si s'aconseguia - seria certament una fita lloable. Tanmateix, sembla que la nostra condició d' *homo viator* ens exigeix no només de mantenir-nos en la veritat revelada sinó fins i tot d'evolucionar en la nostra comprensió de qui és aquest nostre Déu i de qui som nosaltres, les seves criatures, fetes a imatge i semblança seva. No fa pas gaire que la comprensió de la nostra dignitat d'imatge de Déu consentia sense immutar-se i fins i tot defensava en nom de Déu que els uns fóssim esclaus dels altres. No fa pas gaire. Avui també hi ha esclavatge i potser fins i tot és més cruel, però la consciència que tenim d'allò que pertany al disseny de Déu per a nosaltres pel que fa a aquest tema ha canviat.

És doncs des de l'univers cultural del s. XXI que m'he apropat als autors trinitaris clàssics per conversar amb ells sobre el sentit del nostre 'ser persona' i de la nostra llibertat, i també per deixar-me sorprendre per la seva visió del món tan distinta de la nostra, i pels temes que per a ells van ser prioritaris. Els autors clàssics estudiats han estat Basili de Cesarea, Gregori de Nazianz, Agustí d'Hipona, Ricard de sant Víctor i Tomàs d'Aquino.

Aquests autors es poden considerar els exponents més rellevants de la teologia trinitària clàssica i són certament els més influents en el panorama teològic actual. Basili de Cesarea és un pioner en la defensa de la divinitat de l'Esperit Sant. Aquesta defensa el porta a elaborar una noció d'hipòstasi que posa de relleu la igualtat en dignitat de les tres persones divines. Basili parla de la comunió de les tres persones i rebutja qualsevol subordinació de les unes a les altres. Gregori de Nazianz introdueix la categoria de 'relació' en teologia trinitària. Aquesta és la categoria que utilitzarà més endavant sant Tomàs per definir la 'persona divina'. Gregori posa aquesta categoria en tensió creativa amb la categoria de 'substància'. L'obra *De Trinitate* de sant Agustí representa una fita de la teologia trinitària i és un referent obligat de qualsevol estudi trinitari que contempli la dimensió històrica. Sant Agustí posa en relació per primer cop les processions i les missions i introdueix la noció d'acció intradivina. Per la seva banda, Ricard de Sant Víctor ha estat invocat en els darrers anys en els estudis trinitaris com a precursor de l'anomenat 'trinitarianisme social', tot i que hi ha autors que rebutgen de ple aquesta lectura de la seva teologia (aquesta és la posició de l'escotista holandès Niko den Bok que es declara frontalment en contra de la lectura de Ricard que fa Gisbert Greshake). Ricard introdueix la noció de 'condilecte' en teologia trinitària. Aquesta noció no només reflecteix l'afirmació dogmàtica que el 'ser persona' de l'Esperit es troba en un pla d'igualtat amb el 'ser persona' del Pare i del Fill, sinó que permet visibilitzar d'alguna manera el caràcter personal de l'Esperit en una analogia consistent. Com sant Agustí, sant Tomàs és referent obligat en teologia trinitària per l'abast i el caràcter sistemàtic de la seva obra. Tomàs representa una fita de l'evolució de la noció de persona en la Trinitat. I tanmateix, per a alguns teòlegs moderns - entre ells Karl Rahner - la teologia trinitària de sant Tomàs representa el cúlmen de l'escisió entre el 'ser personal' i el 'ser essencial' de Déu. En aquest treball ens preguntarem: ¿és possible aprofundir en la teologia trinitària de Tomàs per recuperar un sentit de l'analogia Déu-humanitat que sigui també vàlid per a avui?

(Extret de Ser persona, avui: estudi del concepte de 'persona' en la teologia trinitària clàssica i de la seva relació amb la noció moderna de llibertat. Teresa Forcades i Vila. Publicacions de l'Abadia de Montserrat)